

พระราชบัญญัติ

สัตว์พาหนะ

พุทธศักราช 2482

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ 4 สิงหาคม พุทธศักราช 2480)

อาทิตย์ ทิพอภา

พล.อ. เจ้าพระยาพิชัยนาท โยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ 27 ตุลาคม พุทธศักราช 2482

เป็นปีที่ 6 ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ และการป้องกันการลักสัตว์พาหนะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า 'พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะพุทธศักราช 2482'

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เมื่อพ้นกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ ร.ศ.119 ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมฉบับต่อ ๆ มา และบรรดากฎหมาย กฎ ข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

'สัตว์พาหนะ' หมายความว่า ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา ซึ่งได้ทำหรือต้องทำตัวรูปพรรณตามพระราชบัญญัตินี้

'ตำหนิรูปพรรณ' หมายความว่า ลักษณะพื้นฐานโดยเฉพะของสัตว์พาหนะแต่ละตัวซึ่งเป็นอยู่เอง หรือซึ่งทำให้มีขึ้นใช้เป็นเครื่องหมาย

'ตัวรูปพรรณ' หมายความว่า เอกสารแสดงตำหนิรูปพรรณสัตว์พาหนะ

'นายทะเบียน' หมายความว่า นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง

ขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

'เจ้าพนักงาน' หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และนายทะเบียน

มาตรา 5 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่สัตว์พาหนะของราชการทหารเว้นแต่ในการ โอนกรรมสิทธิ์สัตว์นั้น ให้แก่เอกชน

มาตรา 6 การมอบอำนาจหรือตั้งตัวแทนเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม หรือภาษีอากร ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น

มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงาน กับให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม ซึ่งต้องไม่เกินกว่าอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้และกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

การจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ

มาตรา 8 เมื่อสัตว์พาหนะดังต่อไปนี้ คือ

- (1) ช้างมีอายุย่างเข้าปีที่แปด
- (2) สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก
- (3) สัตว์ใดได้ใช้ขบชี้ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว
- (4) สัตว์ใดที่มีอายุย่างเข้าปีที่สี่ เมื่อจะนำออกนอกราชอาณาจักร
- (5) โคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่หก เมื่อจะทำการโอนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่ในกรณีรับมรดก

ให้เจ้าของหรือตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้าน หรือพยานในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ นำสัตว์นั้นไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ภายในกำหนดดังต่อไปนี้ เว้นแต่ไม่สามารถที่จะนำไปได้

ก. สัตว์ในอนุมาตรา 1 และอนุมาตรา 2 ตามที่นายทะเบียนจะได้ประกาศเป็นรายตำบล และกำหนดระยะเวลา ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ข. สัตว์ในอนุมาตรา 3 ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วัน ได้ใช้ขบชี้ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว

ค. สัตว์ในอนุมาตรา 4 และอนุมาตรา 5 ต้องขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณก่อนนำออกนอกราชอาณาจักร หรือทำการโอนกรรมสิทธิ์

สัตว์ที่มีได้อยู่ในบทบังคับแห่งอนุมาตรา 1 ถึงอนุมาตรา 5 เจ้าของจะขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณก็ได้

เมื่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเจ้าของหรือตัวแทนได้ตรวจสอบคำหาณิรูปพรรณเห็นเป็นการถูกต้อง และเจ้าของหรือตัวแทนได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้ว ให้นายทะเบียนจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณให้

มาตรา 9 สัตว์พาหนะซึ่งนำจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรต้องขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ ตามความในมาตรา 8 โดยอนุโลม ถ้าได้นำเข้ามาเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา หรือภายในกำหนดนั้น แต่ยังไม่เหลือเวลาน้อยกว่าสามสิบวันตามประกาศในมาตรา 8 ต้องขอทะเบียนทำตัวรูปพรรณภายในกำหนดสามสิบวัน เว้นแต่ นำเข้ามาชั่วคราว

มาตรา 10 ตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะของผู้ใดเป็นอันตรายหรือสูญหายให้นำพยานหลักฐานไปแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้นเพื่อขอรับใบแทนตัวรูปพรรณ

เมื่อนายทะเบียนสอบสวนเห็นความบริสุทธิ์แล้ว ให้เรียกค่าธรรมเนียมและออกใบแทนตัวรูปพรรณให้

มาตรา 11 ผู้ใดเก็บตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะได้ ต้องนำส่งต่อเจ้าของหรือเจ้าพนักงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เก็บได้

มาตรา 12 ภายใต้บังคับมาตรา 11, 18 และมาตรา 24 ผู้ใดมีตัวรูปพรรณ โดยไม่มีสัตว์พาหนะสำหรับตัวนั้น ไว้ในครอบครอง ต้องนำส่งต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนันเพื่อจัดส่งต่อนายทะเบียนท้องที่

มาตรา 13 เมื่อปรากฏว่าคำหาณิรูปพรรณสัตว์พาหนะของผู้ใดคลาดเคลื่อนจากตัวรูปพรรณเพราะเหตุใด ๆ ก็ดี เจ้าของหรือผู้ครอบครองต้องนำสัตว์พร้อมด้วยตัวรูปพรรณ ไปให้นายทะเบียนตรวจแก้คำหาณิรูปพรรณภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบ

ทั้งนี้ถ้าเป็นการแก้คำหาณิรูปพรรณในกรณีที่เกี่ยวข้องกับขั้วญสัตว์คลาดเคลื่อนคำหาณิซึ่งเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงาน หรือได้เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของสัตว์ หรือการที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม

หมวด 2

การโอนกรรมสิทธิ์และการจำนอง

มาตรา 14 การ โอนกรรมสิทธิ์สัตว์พาหนะ ให้ผู้โอนและผู้รับ โอนทั้งสองฝ่ายหรือตัวแทนนำสัตว์พาหนะและตัวรูปพรรณ ไปยังนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนการ โอนกรรมสิทธิ์ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเป็นการถูกต้องและได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้ว ให้จดทะเบียนและสลักหลังตัวรูปพรรณ โอนกรรมสิทธิ์ให้ถ้าเป็นสัตว์ต่างท้องที่ให้นายทะเบียนรับสัตว์นั้นขึ้นทะเบียนเสียก่อน

ในกรณีที่เจ้าพนักงานยึดสัตว์พาหนะขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ภาษีอากรก็ดี หรือนายทะเบียนขายทอดตลาดสัตว์พาหนะตามความในมาตรา 25 ก็ดี หรือการเปลี่ยนเจ้าของสัตว์พาหนะในกรณีใด ๆ ซึ่งยังมีได้ทำการ โอนกรรมสิทธิ์

แก่กันต่อนายทะเบียน เมื่อนายทะเบียนได้ประกาศให้เจ้าของผู้มีนามรายสุดท้ายในตั้รูปพรรณมาทำการโอนภายในกำหนดสามสิบวันแล้ว ไม่มาภายในเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศก็ดี ให้นายทะเบียนมีอำนาจโอนกรรมสิทธิ์สัตว์พาหนะได้แม้ผู้รับโอนหรือตัวแทนมาแต่ฝ่ายเดียว

มาตรา 15 ผู้ใดได้รับสัตว์พาหนะเป็นมรดก ให้ผู้นั้นหรือตัวแทนนำพยานพร้อมด้วยตั้รูปพรรณไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้น เมื่อนายทะเบียนสอบสวนแล้วให้ประกาศมรดกมีกำหนดสามสิบวัน ถ้าไม่มีผู้คัดค้านภายในเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศ ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมแล้วแก่ทะเบียนและตั้รูปพรรณสำหรับสัตว์นั้นให้แก่ผู้รับมรดก

ถ้ามีผู้คัดค้านภายในกำหนด ให้นายทะเบียนสั่งให้ผู้ที่เห็นว่าไม่มีสิทธิติกว่าไปฟ้องศาลภายในกำหนดไม่เกินหกสิบวัน ถ้าไม่ฟ้องภายในกำหนด ให้นายทะเบียนเรียกค่าธรรมเนียมแล้วแก่ทะเบียนและตั้รูปพรรณให้แก่ผู้ควรรับมรดก

มาตรา 16 การจำหน่ายสัตว์พาหนะ ให้ผู้จำหน่ายและผู้รับจำหน่ายทั้งสองฝ่ายหรือตัวแทนนำตั้รูปพรรณประจำตัวสัตว์ที่จะจำหน่ายไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่มีทะเบียนสัตว์นั้นเพื่อทำการจำหน่าย เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเป็นการถูกต้องและได้รับชำระค่าธรรมเนียมแล้ว ให้จดทะเบียนและสลักหลังการจำหน่ายให้

หมวด 3

การย้ายและจำหน่ายทะเบียน

มาตรา 17 การย้ายสัตว์พาหนะไปต่างอำเภอ นอกจากกรณีการเช่าเช่าซื้อ ยืม ฝาก จำนำ รับจ้างเลี้ยง หรือพาไปชั่วคราว เจ้าของหรือตัวแทนต้องนำตั้รูปพรรณ ไปแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สัตว์นั้นไปถึงที่ ๆ ย้ายไป ให้นายทะเบียนท้องที่ใหม่เรียกค่าธรรมเนียมแล้วแจ้งการรับสัตว์ขึ้นทะเบียนไปยังนายทะเบียนท้องที่เดิมทราบ

มาตรา 18 ถ้าสัตว์พาหนะตาย ให้เจ้าของหรือตัวแทนแจ้งความและส่งมอบตั้รูปพรรณสัตว์ที่ตายนั้นต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนัน เพื่อจัดส่งต่อนายทะเบียนท้องที่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบว่าสัตว์นั้นตาย

ในกรณีที่ผู้อื่นเป็นผู้ครอบครองสัตว์นั้นชั่วคราว ก็ให้ผู้นั้นแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ หรือกำนันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบว่าสัตว์นั้นตายเว้นแต่เจ้าของหรือตัวแทนจะได้ปฏิบัติตามความในวรรคก่อนแล้ว

มาตรา 19 ผู้ใดจะนำสัตว์พาหนะออกไปนอกราชอาณาจักรให้นำสัตว์นั้นพร้อมด้วยตั้รูปพรรณไปให้นายทะเบียนตรวจแก่ทะเบียนและสลักหลังตั้รูปพรรณว่าจำหน่ายออกนอกราชอาณาจักร

เมื่อผู้ใดนำสัตว์พาหนะดังกล่าวมาในวรรคก่อนกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้นำบทบัญญัติมาตรา 17 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 4
บทเบ็ดเตล็ด

มาตรา 20 เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ใดได้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะทำการตรวจสัตว์พาหนะและให้ผู้นั้นนำตัวรูปพรรณหรือหลักฐานใด ๆ มาตรวจสอบกับสัตว์พาหนะได้

มาตรา 21 ถ้าปรากฏว่าผู้ใดครอบครองสัตว์พาหนะไว้โดยไม่มีตัวรูปพรรณ หรือมีแต่ไม่ถูกต้องกับตัวสัตว์ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะยึดสัตว์พาหนะนั้นไว้ และนำส่งต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้เป็นหน้าที่ผู้นั้นแสดงให้เห็นความบริสุทธิ์ว่าตนเป็นเจ้าของ หรือได้สัตว์มาโดยสุจริต

บรรดาสัตว์พาหนะที่ยึดไว้ตามความในวรรคก่อน ถ้าไม่ปรากฏเจ้าของให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี สั่งให้เจ้าพนักงานจัดเลี้ยงรักษาสัตว์นั้นไว้ และให้จัดการโฆษณาหาเจ้าของ

มาตรา 22 ผู้ใดจับได้สัตว์พาหนะที่ลัดเมิด หรือถูกลงทะเบียนไว้ ถ้าสามารถมอบคืนสัตว์นั้นให้แก่เจ้าของ หรือผู้มีสิทธิจะรับสัตว์นั้นได้ภายในกำหนดสามวัน นับแต่วันจับสัตว์นั้นได้ ก็ให้นำสัตว์นั้นไปส่งต่อเจ้าพนักงานและแจ้งเหตุการณ์ให้ทราบ

ให้เจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบสัตว์ไว้ตามความในวรรคก่อนนั้น นำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อจัดการโฆษณาหาเจ้าของ หรือดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี

มาตรา 23 บรรดาสัตว์พาหนะที่ได้โฆษณาหาเจ้าของตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21 หรือมาตรา 22 นั้น ผู้ใดอ้างว่าสัตว์นั้นเป็นของตนก็ให้นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี เมื่อพนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าควรคืนสัตว์นั้นให้แก่ผู้ใด ก็ให้คืนไป แต่ผู้นั้นต้องชำระค่าเลี้ยงรักษาให้ตามสมควร ถ้าหากมี ก่อนที่จะรับสัตว์นั้นไป

มาตรา 24 สัตว์พาหนะของผู้ใดหายไปด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ให้เจ้าของหรือตัวแทนแจ้งความต่อเจ้าพนักงานภายในเจ็ดวันนับแต่เวลาที่ทราบเหตุ ภายหลังเมื่อได้สัตว์คืนมาให้แจ้งความต่อเจ้าพนักงานภายในเจ็ดวัน นับแต่วันได้คืน

ถ้าไม่ได้สัตว์นั้นคืนมา ให้ส่งตัวรูปพรรณค่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนันเพื่อจัดส่งนายทะเบียนท้องที่ภายในเก้าสิบวัน

มาตรา 25 สัตว์พาหนะที่เจ้าพนักงานเลี้ยงรักษาไว้ตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 ถ้าไม่มีผู้ใดขอรับคืนภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันโฆษณาให้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะขายทอดตลาดสัตว์นั้นได้ เมื่อขายแล้วได้เงินเท่าใดให้หักค่าใช้จ่ายและค่าเลี้ยงรักษาออก ถ้าหากมี แล้วถือเงินจำนวนสุทธิไว้แทน

ให้สัตว์พาหนะ หรือเงินจำนวนสุทธิตามความในวรรคก่อน ตกเป็นของแผ่นดิน หรือผู้จับสัตว์ได้ตามมาตรา

22 ในเมื่อบุคคลผู้มีสิทธิจะมารับมิได้เรียกเอาภายในกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่สัตว์นั้นมาอยู่ในอารักขาของเจ้าพนักงาน
ในกรณีที่ได้ยึดสัตว์ไว้โฆษณาตามคำสั่งศาล กำหนดหนึ่งปีนั้นให้นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่ถ้าไม่
ทราบตัวบุคคลผู้มีสิทธิให้ยึดเวลาออกไปเป็นห้าปี

มาตรา 26 บรรดาสัตว์พาหนะที่เจ้าพนักงานยึดมาเนื่องในการกระทำผิดใด ๆ เมื่อจะคืนแก่เจ้าของถ้าหากมีค่า
เลี้ยงรักษาให้เรียกได้ตามสมควรและในกรณีที่โฆษณาหาเจ้าของ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 23 หรือมาตรา 25 มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

หมวด 5

บทกำหนดโทษ

มาตรา 27 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 13, 18 หรือมาตรา 24 ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
สิบสองบาท

มาตรา 28 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 11, 12, 14 วรรคต้น, 17 หรือมาตรา 19 ผู้นั้นมีความผิดต้องระวาง
โทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท

มาตรา 29 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา 8 หรือ มาตรา 9 ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบ
บาท หรือจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา 30 ผู้ใดครอบครองสัตว์พาหนะไว้และแสดงความบริสุทธิ์ไม่ได้ตามความในมาตรา 21 ผู้นั้นมีความผิด
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทหรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

ประเภท	บาท	สตางค์	หมายเหตุ
ก. ค่าจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ			
(1) ช้าง	5	-	
(2) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	50	
ข. ค่าสลักหลังตัวรูปพรรณ โอนกรรมสิทธิ์หรือการจ้าง			
(1) ช้าง	1	-	
(2) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	25	
ค. ค่ารับขึ้นทะเบียนการย้าย			
(1) ช้าง	1	-	
(2) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	25	
ง. ค่าใบแทนตัวรูปพรรณ			
(1) ช้าง	1	-	
(2) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	50	
จ. ค่าแก้คำหนึในตัวรูปพรรณ			
(1) ช้าง	1	-	
(2) ม้า โค กระบือ ล่อ ลา	-	25	
ค่าป่วยการพยานตัวละ	-	25	